

reduïda, ΒΙΚΙΑΣ, del mateix radical, de la qual allà documento exs. amb el sentit de 'els dos grans brancs en què es bifurca un arbre' o 'els dos torricons que formen un castell' etc. N'hi dono ja alguns testimonis.

Ara hi podem afegir: *Torrebeses*, el poble de les Garrigues, que ja deu ser el *Torres Beces* de la veueria de Lleida, del cens de 1359. En un doc. de Cuixà a. 845, entre el Canigó i Clarà separat per *Mont Bover* i *Petra-Ficta*, el notari de Baluze (CVIII) llogi *Turres Betses*.¹ Un altre, prop d'Olièrdola *Turres Betses*, a. 998, T. Bizes 1002, 1007 etc.

Substantivat: *Les Besses*, poble en ruïnes, que veig (1935) te. Cervià Garr., unes 0.30 h. aigües avall per la riera de Cervià. Consta «loch de *les Berces*, 12 focs» a. 1359 (*CoDoACA* XII, 201); *Beses*, prop del riu Set 1395 (MiretS., *TemplH* 279, n. 2); cobla burlesca: «si voleu saber, senyores, /les quatre ciutats que hi ha: / lo Cogul i l'Aubaigés, / *Les Besses* i Cervià» (recollit als Torms XII, 6.3). Un altre *Les Besses* prop de Tuïr, recollí l'arxiver d'allà en doc. de 1781. També com a NP, en singular, «Eligsen de *la Beça*», a Camarasa, a. 1295 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 180); *Bessa* cognom a Castellciutat, a. 1518 (*Spill* de Castellbó, 77r.); *Besses* cognom a Lliria (xxx, 93.4).

També oc. *La Besse* llogaret del cº de Limós, doc. *Beça* cinc vegades 1134-1302 i un altre en el te. d'Eixalabra (Sabarthès, *Di. Top. Aude*). En el Cantal, compto segons el d'Amé, 37 localitats anomenades *La Besse*, escampades per tots els cantons (menys sis) i una d'elles ja documentada el 1310; un *Roque(s)-besse(s)* te. Polmignac, a. 1513; i cinc paratges dits *Peyre-Besse* en llocs escampats, un doc. 1519.

A la vall de Prats de Molló: «la Penya Blanca de *Bessa-Corba*» en doc. de 1525, potser cap a les Esquerdes de Rojà (on també posen, amb altra grafia alterada, Coll de *Visa* (*Llibre Roig*, 84v). En aquest cas es pot tractar de l'accepció 'cada una de les dues branques cabdals en què es bifurca un arbre'.

¹ No pot ser errada per *Betera* (veg.) perquè també el *M. Bover* i *Perafita* consten en el te. de Prada (Ponsich *Top.* 117) i, per tant era ben al Nord del Canigó.

Bestart, V. *Bastard* *Bestorre*, V. *Bastorra*

BESTRACA

Nom del puig encinglerat situat al NNO. d'Oix, que separa aquest poble de la vall del Llierca. En el repeu al S. del puig i a l'entrada de la collada per on es passa d'Oix a Beget hi ha l'església de Bestracà.

HOMÒNIMS I PARÒNIMS. *Bestracanell*. Es devia trobar prop d'Oix, junt amb el qual se cita en el doc. de 977, i no lluny de Besalú perquè apareix en donacions a Sant Vicenç i a Sant Genís de Besalú. Encara que figuri a l'acta de consagració de l'església de St. Llorenç, ha de tractar-se de St. Llorenç del Mont al peu de la Mare de Déu del Mònt (no pas St. Llorenç prop Bagà, com s'ha dit). La parella *Bestracà-*

Bestracanell en recorda una altra de ben propera: *Boldòs/Bolossell*, a la vall de Beget.

PRON. POP.: *męstraká*, oït per Coromines allà mateix, a Oix i a Sant Aniol. De vegades amb article *el męstraká*, altres sense: *a męstraká*. Coromines indica que és pronunciació més culta *a bęstraká*, *pųg dąbęstraká*. Una nota de Casacuberta conté la pronunciació *bęstrągá*, recollida a Montagut. Segons les notes preses per Terrado l'any 1984 a Oix, el Sr. Rubio deia que «El Jordi és de l'altre vessant del *bęstraká*». L'any 1989 el mateix informador va repetir altre cop la pronunciació *bęstraká* i després va parlar de «la font de *bęstraká*». Potser es tracta de pronunciacions influïdes pel desig d'adaptar-se a les formes escrites. El senyor Puigdevall, persona no nascuda a la Garrotxa però bon coneixedor de la zona, afirmava que tant a Oix com a Beget la gent no diu altra cosa que *męstraká*.

DOC. ANT. De *Bestracà*: a. 962: «villa *Bestrachano*» (Monsalv. XI, doc. CXXXIV, p. 202); 977: «de circio in *Bestrachano*» (*MarcaH.*, colle. 913); 977: «de occiduo in *Bestrachano*» (*MarcaH.*, colle. 913); 979: «in comitatu bisuldunense in locum qui vocant *Bętrecano*» (Monsalv. I, ap. VI, p. 244); 983: «in *Bestrachano*» (Monsalv. XI, doc. CLXXXVII, p. 235); 1218: «P. de *Bistricano*» (*BABL* VIII, 140); 1359: *Bestracan* (*CoDoACA* XII, 109); 1359: *Bestracan* (*CoDoACA* XII, 114); 1359: *Bestrecan* (*CoDoACA* XII, 100).

De *Bestracanell*: a. 977: «de meridie in termino de Avoxo et de *Bestrachanello*» (*MarcaH.*, colle. 913); 983: «*Bestrachanello* cum suas decimas» (Monsalv. XI, doc. CLXXXVII, p. 235); 1000: «Et ipso manso qui est in *Bestrachanello* cum terras et vineas, pratís et pascuís» (*MarcaH.*, colle. 956).

ETIM. Probablement d'un bascoide BAZTER-KAN, etimologia proposada per En Coromines (cf. *DECat* VIII, 459b4). Menys probable ens sembla una etimologia germànica, que no obstant deixarem també apuntada. Popularment diuen que hi havia un *mestre* 'paleta', 'constructor de cases', que tenia de malnom *Ca*. No cal dir que aquesta etimologia popular queda invalidada per la documentació antiga.

El mot *baxter* «rincón», «orilla» (Azkue, *Dicc.*, s. v.) és comú a tots els dialectes bascos. En l'accepció «posiciones adjuntas a una casa» està recollit a Baztán, a Salazar i a la vall de Roncal. La variant *baztar*, amb les mateixes accepcions, es troba en alt navarrès, biscaí, guipuscoà. Semblen ser compostos o derivats *baztarradar* «verduguillo», *baxterbide* «camino carretil», *baxtergabe* «inmenso», *baxterki* «ribetes», *baxterragin* «muela del juicio», *baxterralde* «campiña», *baxterraltxatu* «levantar las esquinas de un campo», *baxterretxe* «casa separada», *baxterter* «aldeano», *baxtertu* «retirarse», *baxterzain* «guardia campestre». Per a la localització geogràfica de tots ells podeu veure el *Dicc.* d'Azkue.

Amb el bascoide *baxter* relaciona En Coromines el català *bastarral* 'golfe o pallissa al costat o damunt d'una masia', dient: «de provenença insegura, car es veuen diverses etimologies raonables, especial-